

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
STRATEGINIŲ KOMPETENCIJŲ GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 2 IR
34⁴ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 19-1852; TAIS NR. 19-12714)**

2019-11-25 Nr. NV-3288

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – nustatyti kriterijus, pagal kuriuos transporto priemonės (toliau –TP) būtų pripažįstamos eksploatuoti netinkamomis transporto priemonėmis (toliau – ENTP), t. y. atliekomis.

3. Dabartinė situacija:

- Šiuo metu nėra teisinio reglamentavimo, kada TP gali (privalo) būti pripažinta ENTP, t. y. atlieka. Kai nėra reglamentavimo, TP įvežama kaip transporto priemonė, nors atlikus dokumentinę ar fizinę prekės patikrą dažniausia nustatoma, kad tai ENTP (t. y. atlieka). Todėl, nors realiai įvežamos atliekos – jos įvežamos pažeidžiant atliekų vežimo reikalavimus, nėra apskaitomos ir tinkamai tvarkomos, kaip reikalauja teisės aktai. ENTP įvežantys asmenys nesiregistruoja gamintojų ir importuotojų registre ir nevykdo gamintojų ir importuotojų pareigų – nefinansuoja atliekų tvarkymo.
- Atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta atliekų sąvoka <... medžiaga ar daiktas, kurių turėtojas <...privalo atsikratyti...>, yra atlieka. Teikiamu Projektu siūloma patvirtinti sąlygas (kriterijus), kada TP turėtų būti pripažįstama ENTP (atlieka), t. y. atlieka, turinčia privalomumo atsikratyti ją požymius.
- ENTP (t. y. atliekų) įvežimo ir atliekų tvarkymo problematika nagrinėta Vyriausybės Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijoje. Vyriausybės 2019-06-19 pasitarime nuspręsta pritarti šios komisijos siūlymams nustatyti kriterijus, pagal kuriuos TP galėtų būti pripažįstamos atliekomis, ir patobulinti ENTP ir jų dalių kontrolės sistemą (atsakinga Aplinkos ministerija kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija).

4. Projekto esmė:

- Įvedama sąvoka „Transporto priemonės ardymas“ – atskirų TP detalių, mazgų, mechanizmų, agregatų, sistemų išmontavimas siekiant juos pakartotinai naudoti ar perdirbti.
- Nustatomi atvejai (kriterijai), kada TP (priskiriamos M1 ar N1 klasei ir triratės motorinės transporto priemonės, išskyrus istorines TP) būtų priskiriamos ENTP, t. y. pripažįstamos atliekomis:
 - Jeigu TP išduotas ENTP sunaikinimo pažymėjimas;
 - Jeigu TP ardoma (išmontuojama, sukarpoma, smulkinama) ar kitaip apdorojama, siekiant TP dalis, mazgus, mechanizmus, agregatus, sistemas naudoti, pakartotinai naudoti ar šalinti, arba nurodytais būdais yra išardyta.Tokių atliekų tvarkymui būtų taikomi bendrieji atliekų tvarkymo reikalavimai.
- Numatomas Projekto įsigaliojimas - nuo 2021 m. sausio 1 d.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- Tikėtinas teigiamas poveikis TP ir jų atliekų tvarkymo sektoriui, kadangi sumažėtų TP, kaip ENTP, įvežimas be nustatyta tvarka gautų leidimų ardymui iš kitų šalių. Būtų tinkamai ir saugiai sutvarkomos atliekos, užtikrinamas tokių atliekų finansavimas.
- Įstatymo įgyvendinimui papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis nenumatomas.

5. Derinimas:

- Suderinta su Finansų ministerija ir Susisiekimo ministerija, Muitinės departamentu, Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnyba, VĮ „Regitra“, Demontuotojų asociacija, Lietuvos istorinių transporto priemonių išsaugojimo asociacija „Retromobile“ ir Lietuvos autoverslininkų asociacija.
- Neatsižvelgta:
 - į Teisingumo ministerijos siūlymą TP ardymo sąvoką sieti su sąlyga, kad dėl tokio ardymo TP naudojimas pagal paskirtį taptų negalimas. Aplinkos ministerija pažymi, kad TP naudojimo pagal paskirtį klausimai nepriskirti atliekų tvarkymo klausimams, todėl nenagrinėjami;
 - į Vidaus reikalų ministerijos nuomonę, kad vienas iš TP pripažinimo ENTP turėtų būti atvejis, kai TP laikoma nenaudojama pagal paskirtį ir kenkia aplinkai ir (ar) žmonių sveikatai. Neatsižvelgta, nes tokia nuostata reikštų, kad visos TP turėtų būti pripažintos ENTP, nes kiekviena TP kenkia aplinkai ir žmonių sveikatai, o neeksploatuojamų TP, paliktų bendrojo naudojimo vietose, tvarkymo problemos sprendimui yra nusistovėjusi tvarka;
 - Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkytojų asociacijos ir Motorinių transporto priemonių iš JAV importuotojų ir pardavėjų asociacijos nuomone ENTP kriterijų nustatymas įtakos šešėlinės ekonomikos mažinimui neturės. Asociacijų pateiktos pastabos įvertintos derinimo pažymoje.
- Iš dalies atsižvelgta (projektas patikslintas) į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūros ir Aplinkos apsaugos departamento pastabas.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis - Projektas atitinka Vyriausybės programos nuostatas atliekų politikos srityje ir parengtas siekiant spręsti šešėlinės ekonomikos mažinimo prekybos automobiliais versle, klausimus.

7. Dalykinio vertinimo išvada - siūlytume Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

Pastabos ir pasiūlymai:

- Projektu siūloma patvirtinti kriterijus, pagal kuriuos transporto priemonė būtų pripažįstama *eksploatuoti netinkama transporto priemone, t. y. atlieka*, o tokių atliekų tvarkymui būtų taikomi bendrieji atliekų tvarkymo reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. pasitarime, svarstant šešėlinės ekonomikos mažinimo prekybos automobiliais ir jų dalimis klausimą, nuspręsta nustatyti kriterijus, *pagal kuriuos transporto priemonės galėtų būti pripažįstamos atliekomis*, siūlytume Projekte neišplėsti šios formuluotės.
- Be to, minėtame Vyriausybės pasitarime buvo nutarta patobulinti netinkamų eksploatuoti transporto priemonių ir jų dalių kontrolės sistemą (už procesą atsakinga Aplinkos ministerija kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija), todėl siūlytume Projekto aiškinamajame rašte detalizuoti kontrolės mechanizmą, nurodant kaip bus sistemiškai išspręstos šiuo metu kylančios problemos. Siūlytume Projekto rengėjams šią informaciją pristatyti vizualiai (skaidrėse), aptariant Projektą tarpinstituciniame pasitarime.
- Abejotinas siūlomo kriterijaus „transporto priemonė ardoma (išmontuojama, sukarpoma, smulkinama) ar kitaip apdorojama, siekiant transporto priemonės dalis, mazgus, mechanizmus, agregatus, sistemas naudoti, pakartotinai naudoti ar šalinti, arba nurodytais būdais yra išardyta“ tinkamumas, kadangi kriterijus apima testinę veiklą, todėl neaiškus transporto priemonės pripažinimo atlieka momentas. Lieka neaišku kaip šiuo atveju bus užtikrinami transporto priemonių atliekų vežimo, apskaitos ir tvarkymo reikalavimai ir kaip tai leis identifikuoti transporto priemonių nelegalius ardytojus.
- Manome, kad Projekto įsigaliojimo terminas galėtų būti žymiai ankstesnis (pvz. 2020 m. gegužės 1 d.), nei numatytas Projekte - 2021 m. sausio 1 d.